

BELLMUNT

1) A Baixa Ribagorça: *Belmont* a. 1129, citat junt amb Fet, Finestres i Giribeta (Moreau, vol. LIV).

2) *Bellmunt* santuari dalt de la gran serra del seu nom, damunt i al N. de St. Pere de Torelló (*belmún*, allí 1925). La «eccl. de *Bellmunt*» ja figura en la llista de 1331 (p.p. Junyent I, 377), però no encara en les del S. XII p.p. Pladevall. Cf. A. Vila i Sala, *Hist. y Album del Sri. de N. S. de B.*, 62 pp., Bna. 1904. A Torelló [i Osona en general] moltes dones es diuen *Bellmuntia* més aviat que *Maria de Bellmunt* (BDLC, XIII, 185).

3) Agregat de Talavera, Segarra, pron.: *belmún* 1920, a Frexenet i Sta. Coloma de Queralt; 1359: *Bellmunt* (CoDoACA XII, 53).

4) *Bellmunt d'Urgell*, pron.: *belmún* 1920 a Montgai; el 1956, allí mateix ho sento igual, si bé també el sobrenom *L'Espia d'Urgell*, que li diuen a Balaguer i els pobles del voltant, a causa de la situació elevada dalt de la serra, que en fa una guaita magnífica damunt tota la comarca.

DOC. ANT. 1162: *Bellimontis* (Kehr, *Papsturk.*, p. 377); 1359: *Bellmunt* (CoDoACA XII, 25).

5) *Bellmunt del Priorat: velmón* a Falset, *b- o velmún* Vilella Alta; 1936: *velmún* a Gratallops (XII, 94.7). Dita tòpica: «*Bellmunt*: més ric de sota que de damunt», al·ludint a les seves mines (Mn. J. Plassa).

6) *Bellmunt de Mesquí*, poble del Matarranya ja prop del límit amb Morella, pron. pop. seria *belmunt* segons S. Guarnier (*RFE* XXXIII, 18); però jo vaig oir *belmún* pertot, 1954: a Arenys de Lledó, Portellada, Mont-roig, Torredarques, la Canyada, Torre de Vilella, Fórnols, Fresneda i Vall del Tormo; gentilici: *bellmuntans*, a Mont-roig, Fórnols, Canyada i Torre de V. (xv, 30, 46; xvi, 6, 8, 12, 27, 41, 47, 53, 76). Al riu li deien *meskin* a Torredarques i a Fórnols, *meokin* a la Sorollera i la Portellada, però a Bellmunt mateix m'advertiren que no era nom popular. Aquest determinatiu no li fou afegit fins a 1908 (per la R. Soc. Geogr.). *Doc. ant.* Citat per primer cop el 1277 i 1280: *Belmont* (*Rat. Decim.* II, 103, 112); 1337: erigit en «vila», però el 1355 encara li diuen «*Belmont* aldea de Mont-roig», 1650 i 1690: *Belmonte* (Vidiella, *Bo. H. Ge. B. Ar.* I, 19.277, 280; II, 146; III, 191, 286).

Bellot, Bellota, -otes, V. Bollot

BELLPUIG

1) Agregat de *Prunet* (Vpir.); 1359: id. (CoDoACA XII, 121); 1385 i 1395 (Alart, *Do. Ge. Hist.* 15, 289).

2) Castell en te. Tortellà a. 1616 (AORBB IV, 235).

3) Prop d'Olius; 1092: *Bello Podio*, *Arx.* Solsona.

4) *Bellpuig* agr. de Noves (SdUrg., 5°00' × 42°17'); pron.: *belpúig*; amb dita tòpica «De *Bellpui* / tothom en fui, / a Malgrat / tothom hi cap»: España (XVIII, 23.7, 23.82.5).

5) *Bellpuig* castell en ruïnes te. St. Julià de Vilatorra, damunt del torrent del Quer (Reig VII, II, 236-251); per això es digué St. Julià de *Bellpuig*, en lloc de S. J. de Vilatorra: «Castell de *Bellpuig* ---» a l'extrem de la Serra de Puig-l'agulla --- son te. en els Ss. X y XI, estava dintre els límits del Castell de Sant Llorens --- no té un origen més llunyà del S. XII» (CCandi, *Mi. Hi. Cat.* II, 456). Del poble en diuen S. J. de *Bellopodio* a. 1339 (*Misc. Griera*, 397); St. J. de *Bellpuig*, 1359 (CoDoACA XII, 83).

6) *Bellpuig* de les Avellanes te. Os de Balaguer, monestir fundat el 1166. Abans se'n deia *Mons de Mollet* o *Malet*: és prop de Vilanova de la Sal, que abans en deien de *Privada* (Rocafort, *BCEC* 1906, 257-266). Sta. Maria de *Bellpuig*, citat junt amb el *Riu Bragós* en un doc. de 1195 (*Arx.* de Solsona; i *GGC*, 442, 444).

7) *Bellpuig d'Urgell*. Pron.: *belpúc* 1920 a Molle-russa i a St. Martí de Maldà, id. o *balpúc* en sub-rbis de Lleida; gentilici: *belpuigens* o *ba-*, a Belltall.

DOC. ANT. 1070: *Bellpug* (Balari, *Orig.* 226); 1231: *Bellipodii*, Ripoll Vilamajor (monogr. xxvii, 3); id. 1331, 1332, *Pulcropodio* 1339 (*Misc. Griera*, 375, 383, 388); 1359: *Bellpuig* (CoDoACA XII, 47).

8) Pron.: *belpúc*, al costat del Puig d'Inca (XL, 42.21).

BELLREGUARD

Poble de l'Horta de Gandia. En trobem molt poques notícies. Històricament només sabem per SSiv. 94, que era des de 1485 una baronia del Ducat de Gandia, i que el 1574 era encara poblat quasi només per moriscos, 133 cases, només quatre de cristians vells. Ell ja rebutja com a infundada la sospita d'Escolano, que vingui de l'àrab *beled* 'població'. Res d'interès històric en Cavanilles (200 veïns, II, 146) ni GGRV, 415. En els censos des de 1527 a 1609 només moriscos augmentant des de 80 a 165 (Lapeyre, 36; Reglà, 117).

Per a l'etimologia, es podria pensar en el cat. ant. *reguard* 'recel, perill, temença' (*DECat* 701b165 ss); això tindria algun fonament si és real el supòsit d'Escolano que vingui d'una família *Reguard*; o si ho poguéssim fonamentar, com el nom del poblet de *Reguard* vora el baix Flamicell; aquest s'explica pel vell castell que hi havia, que vigilava l'entrada en la vall d'aquest riu; però no sols SSiv. declara que és infundada aquella afirmació d'Escolano, sinó que a *Bellreguard* no sembla haver-hi hagut castell, ni s'hi presta la posició del poble en una platja oberta i plana, sense ni tan sols cala o paret que convingués defensar. Cal deixar, doncs, en suspens molt escèptic i sospitar molt d'una tal explicació, o esperar que surti alguna dada antiga en suport. Notem també que la idea de *recel*, que és el matís típic del cat. ant. *reguard*, no lliga gaire amb el qualificatiu de «bell» accentuant el nostre escèpticisme.

M'informava Giner i March que havia sentit algú